

Verstedelijking rukt op in Vlietland

Door: Guus Filius

Sinds 1987 is recreatiegebied Vlietland onderwerp van steeds dezelfde discussie. Het Recreatiecentrum Vlietland B.V. vindt het een gruwel dat het gebied buiten het zomerseizoen rustig is en wil er een bruisend en luxe vakantieoord van maken. Gemeente en provincie zijn het hiermee eens, ondanks het feit dat het gebied tot de Rijksbufferzone behoort. De Vereniging Vrienden van Vlietland is tegen deze plannen in beroep gegaan bij de Raad van State. Dit beroep is op 21 juli helaas afgewezen.

Het recreatiegebied Vlietland is gelegen tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Leiden en wordt aan weerszijden ingesloten door de A4 en het Rijn-Schiekanaal (de Vliet). Het gebied heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een prachtig plasseengebied in een oase van groen en rust en met grote natuurwaarden in samenhang met de omliggende gebieden. Velen kunnen hier genieten van dagrecreatie aan en op het water en in de groene omgeving. Het gebied maakt om die reden deel uit van de Rijksbufferzone Den Haag - Zoetermeer - Leiden. Dat beleid is bedoeld om het aaneengroeien van stedelijke gebieden in de Randstad te voorkomen. De recente uitbreidingen van de gemeente Voorschoten met hoogbouw tot aan het Rijn-Schiekanaal en de verbreding van de A4 aan de andere zijde van het gebied laat duidelijk zien dat die groei al oprukt tot de grens van die buffer. De rust in het overgebleven groengebied wordt nu nog eens ernstig bedreigd vanwege de voorgenomen bouwplannen.

Het ontstaan van Vlietland

Het huidige recreatiegebied Vlietland bestaat oorspronkelijk uit vier de polders Hofpolder, Spekpolder, Rietpolder en Meeslouerpolder. Het totale recreatiegebied meet bijna 300 hectare. Het gebied heeft

een roemruchte, maar zeer waterige historie. Vanaf de Middeleeuwen werd hier land uit veenmoeras gewonnen toen de bevolking, op zoek naar weidegronden, het moeras ging ontwateren. Dat nieuwe veenweidegebied had vaak te kampen met wateroverlast omdat de afwatering naar de Oude Rijn ernstig stagneerde. Bedijking en simpele uitmaling geschiedde al vanaf de 13e eeuw. Om turf voor brandstof te winnen werd op verschillende plekken tegelijk ook het drooggelegde veen gedolven. Eerst als droge grondstof, maar door

Nu nog bloemrijk grasland in voorjaar en zomer. Straks een villawijkje

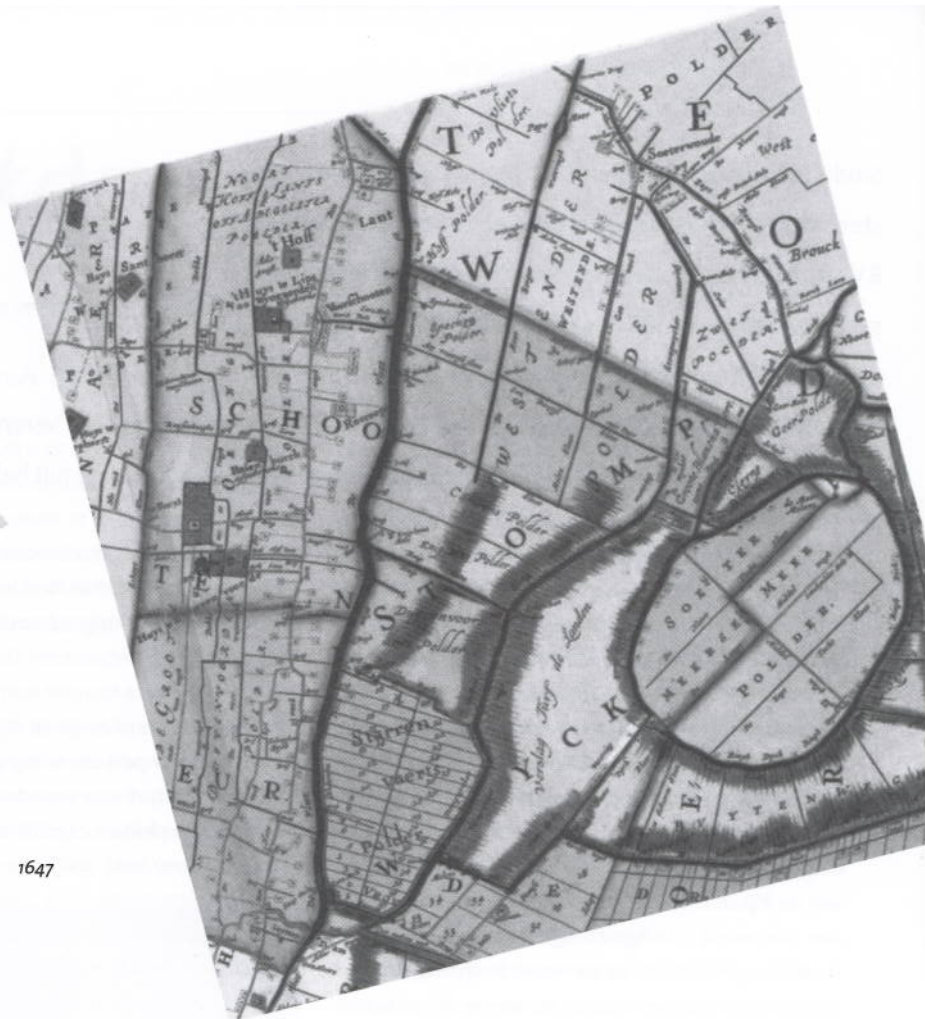

inklinking en uitgraving kwam al snel het grondwaterpeil in zicht en moest worden overgegaan tot het baggeren van het laagveen. De Meeslouwerpolder kwam om die reden weer blank te staan. Pas vanaf het eind van de 16e eeuw, toen de polders -na de inundatie van Leidens ontzet- weer één voor één werden drooggemalen, ontstond een stabiele situatie van droge grond binnen de dijk. Op een mengsel van overgebleven veen en onderliggende kleigrond heeft men gedurende de volgende vier eeuwen in de polders van Vlietland veeteelt bedreven.

Zandwinning

In 1968 kwam daar een einde aan toen boeren zich lieten uitkopen door speculanten die hier zand uit de ondergrond wilden gaan winnen. Op 12 meter diepte ligt namelijk een dikke laag pleistoceen (ijstijd)zand van zeer uniforme korrelgrootte. Goede kwaliteit om te dienen als ophoogzand voor wegen en huizenbouw. De boerderijen verdwenen en het grasland werd ingedijkt en gereed gemaakt voor ontgronding en zandwinning. Allerlei problemen maakten het voor de initiatiefnemers noodzakelijk om hun project door te verkopen aan de bedrijfscombinatie Volker Stevin die daarna 14 miljoen kuub zand wilde opzuigen. Na de zandwinning zouden de ontstane plassen (want ieder gat in de bodem van laag Nederland loopt vol grondwater) worden omgevormd tot recreatiegebied.

De ontginning verliep echter niet volgens verwachting omdat veel bouwplannen in de omgeving stagneerden. Uiteindelijk werd de Hofpolder niet ontgraven en in de Meeslouwerpolder startte men pas veel later met zandzuigen. Hierna kwam het gebied in bezit van de provincie Zuid-Holland en werd een inrichtingsplan voor Vlietland gemaakt. De rechten voor bedrijfsmatige ontwikkeling en exploitatie in Vlietland kwamen

1647

in handen van Recreatiecentrum Vlietland B.V. Dit bedrijf is vanaf eind jaren tachtig in de weer om zijn bedrijfsactiviteiten uit te breiden.

Verstedelijking

Voor de provincie lopen de kosten van het beheer en onderhoud van deze recreatiegebieden te hoog op. Zij willen deze kosten terugdringen door projectontwikkeling. Voor Vlietland zijn daarom plannen ontwikkeld om 225 recreatiewoningen te bouwen. Onderverdeeld in 120 appartementen, 102 vrijstaande woningen en

Kaart uit 1647

We zien hier dat een deel van de turfwinning. Langs de randen van de legakkers waarop het gebaggerde slib rondom de Soetermeerse Meerpolder is uitgeveend.

Kaart uit 1884

De uitgeveende polders zijn weer drooggemaakt. In het midden onder: De Oostvlietpolder, Hofpolder, Meeslouwerpolder en Starrevaartpolder.

1884

uitgeveend ten behoeve van de
staan zwarte arceringen. Dat zijn
gen werd gelegd. Het hele gebied
k water. Ook een deel van de Star-
Hoogheemraadschap Rijnland)

en en heten dan ook toepasselijk
dekaart zien we van boven naar
er, Rietpolder, Huiszitter en Mees-
Hoogheemraadschap Rijnland)

diverse bedrijfswoningen. Om deze recreatieve onder-
komens te faciliteren komen er ook horecagelegenen-
den, winkels, kantoren, magazijnen en sportfacilitei-
ten, een golfterrein met clubhuis, verschillende wegen
en ruim 1000 parkeerplaatsen. Kortom, er staat een
heel dorp op stapel in recreatiegebied Vlietland. Door
deze woningen het gehele jaar te verhuren, zal er
sprake zijn van permanente bewoning. Hierdoor krijgt
het gebied dus een woonbestemming en is er sprake
van verstedelijking van het bestemmingsplangebied
Vlietland Noordoost.

Natuurwaarden te laag ingeschat

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft in
augustus 2003 een flora- en faunaonderzoek laten
uitvoeren, waaruit zou zijn gebleken dat het bestem-
mingsplangebied Vlietland Noordoost van relatief
geringe ecologische betekenis zou zijn. Een overzicht
van de waarnemingsmomenten en de gevonden dier-
en plantensoorten waren echter niet in dit ontwerp-
bestemmingsplan opgenomen. Hierdoor kon op geen
enkele wijze getoetst worden of de door de onder-
zoekers gevonden dier- en plantensoorten overeen-
komen met onafhankelijke waarnemingen.

Wel is duidelijk dat het bewuste flora- en faunaonder-
zoek tijdens een heel beperkte periode heeft plaatsge-
vonden op het hoogtepunt van het recreatieseizoen
en buiten het broedseizoen. Daarom mag verwacht
worden dat de natuur in Vlietland Noordoost veel
rijker is dan het beperkte onderzoek uitwijst. Het is
onduidelijk hoe men die natuurwaarden, die door de
gewijzigde bestemmingen verloren gaan, binnen het
bestemmingsplangebied Vlietland Noordoost gaat
compenseren.

Zorgen om natuur in Vlietland

De Vereniging Vrienden van Vlietland is niet de enige
organisatie die zich tegen de bouwplannen keert.
Andere organisaties die zich grote zorgen maken
over de gevolgen van het bestemmingsplan Vlietland
Noordoost zijn de Zuid-Hollandse Milieufederatie, de
IVN-afdeling Zoetermeer e.o., Milieudefensie Zoet-
ermeer en nog vele andere verenigingen uit omlig-
gende gemeenten.

Ook de AVN maakt zich zorgen over deze ontwikke-
lingen. Helaas was de stap naar de Raad van State de
laatste mogelijkheid om het plan te keren ♦